

2 Even voorstellen

3 Grafheuvelproject

4 Open Monumentendag 2009

De Smaak van de 19de eeuw

Apeldoorn mag in 2010 de landelijke opening van de Open Monumentendag organiseren! Tijdens de landelijke opening dit jaar in 750 jaar-Amersfoort heeft de directeur van de landelijke Stichting Open Monumentendag, Edith den Hartigh, dit officieel bekendgemaakt. Het Apeldoorns comité Open Monumentendag, bestaande uit Stichting Apeldoornse Monumenten, CODA, bureau UitdeTijd en het gemeentelijk team Cultuurhistorie, is zeer verheugd over de uitverkiezing, een wens die uitkomt om een keer de landelijke opening te mogen organiseren. Een bekroning op het werk vanaf het begin in 1986, min of meer voor Apeldoorn een 25-jarig jubileum. We mogen een paar honderd gasten verwachten op donderdag 9 september 2010 in de stad. Wij zullen hen meenemen op excursie om al het moois in onze stad te laten zien. Het thema "De Smaak van de 19de eeuw" past prachtig bij Apeldoorn. Dé eeuw waarin het dorp is gaan groeien. Denk aan de aanleg van de spoorlijn, het Kanaal, De Parken.

Een tweetal monumenteigenaren heeft reeds gereageerd op onze oproep in de vorige nieuwsbrief en spontaan aangeboden hun monumentale pand open te willen stellen volgend jaar. Hartelijk dank daarvoor! U staat genoteerd.

Graag willen we ook iets doen met letterlijk "De smaak van de 19de eeuw". Uw suggesties, ideeën en bijdragen voor kleding, eten en drinken uit deze tijd zijn van harte welkom!

We denken aan streekgerechten als balkenbrij bijvoorbeeld, maar misschien is er ook een bakker die voor deze speciale gelegenheid een lekkernij weet te verzinnen?

We hebben al contact met de Apeldoornse bierbrouwers. Zij vieren in 2010 ook een jubileum en willen dit feestje graag met ons samen vieren.

De Open Monumentendagen zullen gehouden worden op zaterdag 11 en zondag 12 september 2010. Noteert u de data vast.

Even Voorstellen

Wim Boerefijn en Masja Parlevliet

Sinds 1 juli 2009 is het team Cultuurhistorie binnen de gemeente Apeldoorn versterkt met twee nieuwe collega's: Masja Parlevliet en Wim Boerefijn. Masja is de nieuwe gemeentelijk archeoloog en Wim is onze nieuwe adviseur cultuurhistorie, met speciale aandacht voor de cultuurlandschappen.

Na haar studie Archeologie van Noordwest Europa en 7 jaar werkervaring aan de Universiteit van Amsterdam was Masja (geboren in 1973) de afgelopen 2 jaar werkzaam als regioarcheoloog in de Regio Breda en adviseerde daarbij 10 gemeenten als het gaat om de archeologische

monumentenzorg. Met de overstap naar Apeldoorn heeft ze vooral zin om daadwerkelijk binnen een gemeentelijk apparaat te gaan werken, te ervaren betrokken te zijn bij beleidsontwikkeling en mede richting te kunnen geven aan de archeologische monumentenzorg. En dat niet binnen zomaar een gemeente, maar een gemeente met unieke archeologische vindplaatsen (zoals de grote hoeveelheid grafheuvels en de middeleeuwse ijzer-industrie) en een gemeente waar cultuurhistorie hoog in het vaandel staat! Masja werkt vier dagen in de week voor de gemeente, de vijfde dag is voor haar zoon

Sebastiaan van bijna 3 en haar tweede kindje dat binnenkort wordt verwacht.

Wim (geboren in 1968) heeft in Utrecht architectuurgeschiedenis gestudeerd, met bijvakken in de Historische Geografie. Hiervoor werkte hij voor een architectuurhistorisch adviesbureau, met projecten in veel verschillende gemeenten. Zijn belangstelling ligt vooral in de grote schaal, volgens hem moet er meer en meer gezocht worden naar een integrale benadering van het cultuurlandschap, waarbij cultuurlandschap niet alleen platteland is, maar ook stad, stadsrand, industrieterrein, water en de ondergrond. Het interessante aan het cultuurlandschap is dat er vaak veel verschillende historische lagen in herkenbaar zijn. Het is de zorg van de cultuurhistorici om de waardevolle en aantrekkelijke lagen en elementen van dat landschap te onderzoeken, te beschermen en een goede plaats te geven in nieuwe ontwikkelingen, waarbij nieuwe lagen aan het landschap worden toegevoegd. Apeldoorn is in vergelijking met andere gemeenten al vrij ver met de ontwikkeling naar een dergelijke aanpak, en mede daarom wilde Wim er graag werken.

Wim werkt drie dagen per week in Apeldoorn en is daarnaast bezig met de voltooiing van zijn proefschrift over de creatie van nieuwe steden in Europa in de 13de en 14de eeuw. Verder heeft hij het druk met zijn dochtertje Lio van acht maanden oud.

Liesbeth Slot, burgerlid CHAC

Mijn naam is Liesbeth Slot en ik ben per 1 oktober 2009 benoemd als burgerlid in de Cultuurhistorische Adviescommissie in Apeldoorn.

Mijn reden om te solliciteren naar deze functie was dat ik mij als Apeldoornse daadwerkelijk wil bemoeien en inzetten voor mijn stad en betrokken wil zijn bij de boeiende ontwikkelingen die gaande zijn en nog komen. Mijn belangstelling voor gebouwen, bouwen en wonen is begonnen in mijn VAC-tijd

(toenmalige Vrouwen Advies Commissie voor de woningbouw en woonomgeving). Tijdens deze tijd heb ik met vele disciplines samengewerkt o.a. architecten, gemeenten, provincie Gelderland en adviescommissies.

Met veel plezier ga ik mijn werk in de commissie beginnen en ik hoop een schakel te zijn in de goede samenwerking van de commissieleden en de belanghebbenden om het cultuurhistorisch erfgoed in Apeldoorn te waarborgen voor nu en in de toekomst.

Liesbeth Slot

Grafheuvelproject valt in de prijzen

Archeologen aan het werk op één van de grafheuvels in Apeldoorn

De samenwerking tussen de gemeente, de Universiteit Leiden en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed binnen het grafheuvelproject Apeldoorn heeft de SIKBeker voor het beste archeologisch team gewonnen!

De samenwerking wordt met name geroemd omdat er zo duidelijk zowel een maatschappelijk als wetenschappelijke component aan het project zit en omdat het onderzoek zelf gebruik maakt van vele vooruitstrevende technieken en aantoonbaar nieuwe inzichten oplevert. Uitkomsten die niet alleen wetenschappelijk relevant zijn, maar ook doorvertaald kunnen worden in de wijze waarop we in de Archeologische Monumentenzorg vervolgens met de

grafheuvels omgaan en wat we als verhaal aan het grote publiek kunnen vertellen. De jury is in brede zin van het woord enthousiast over het grafheuvelonderzoek. Naast bovenstaande redenen om dit team als winnaar aan te merken, is de jury ook erg gecharmeerd van het enthousiasme en gedrevenheid dat van het team afdruipt. De SIKB (Stichting Infrastructuur Kwaliteitsnorm Bodembeheer) reikt ieder jaar tijdens haar congres de SIKBeker uit. Eén in de categorie Bodem en één in de categorie Archeologie. Dit jaar had de beker het thema: 'de beste samenwerking, het beste team'. De overige genomineerden waren: Team Onderwaterarcheologie (Periplus-Archeomare, ADC en SUBcom) en Team PASTA (VU, UvA, Vriens Archeo Flex). Het team onderwaterarcheologie wist te imponeren door het jurybezoek te combineren met de berging van een 16e eeuws schip in Amsterdam. De jury was onder de indruk van de vanzelfsprekendheid waarop met elkaar gewerkt wordt, ook de inventiviteit om onder moeilijke omstandigheden (onder water) een hoge kwaliteit van onderzoek te blijven garanderen is indrukwekkend. Het team PASTA verzorgt na- en bijscholingscursussen voor mensen die in het archeologisch werkveld werkzaam zijn. De jury was hierbij met name onder de indruk van de aandacht die aan

kwaliteitsborging wordt besteed. Verder wordt het succes van de verschillende cursussen en het goed aanvoelen van de behoeften vanuit de markt geroemd. Met deze niet de minste concurrentie wist Apeldoorn de prijs in de wacht te slepen! De prijs bestaat uit een beker (die we mogen houden) en een certificaat. En natuurlijk de eer dat we ons SIKBekerwinnaar 2009 mogen noemen. De beste archeologische samenwerking in Nederland!

Zie www.sikb.nl voor meer informatie over de SIKB, de SIKBeker en het inzien van het complete juryrapport.

Een deel van het samenwerkingsverband nam in Den Bosch de SIKBeker in ontvangst. Helaas kon er vanuit de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed niemand van bij aanwezig zijn, maar de honneurs werden met verve waargenomen door: Masja Parlevliet en Janneke Zuiderwyk van de gemeente Apeldoorn en Marieke Doorenbosch, Quentin Bourgeois en Karsten Wentink van de Universiteit Leiden.

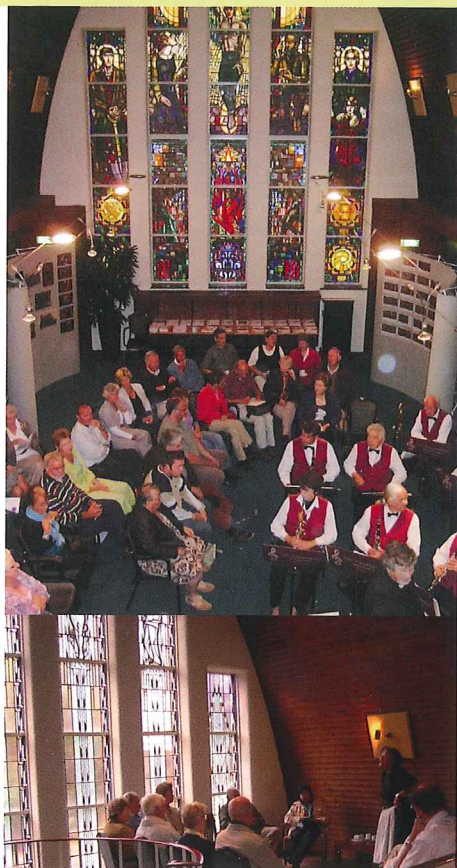
De meest bijzondere vondst van het afgelopen jaar: een barnstenen sieraad dat enkele duizenden jaren geleden bewust in een kuil buiten de grafheuvels gedeponereerd is. Het gaat om een sluitstuk van een ketting, waardoor deze uit twee lijnen kon bestaan.

Open Monumentendag 2009 'Op de kaart'

Eigenaar Tom Wichers vertelt over zijn pand Oranjelaan 9

Dank aan allen, monumenteigenaren en vrijwilligers van alle meewerkende organisaties, die zich hebben ingezet om de Open Monumentendag 2009 tot een succes te maken.

Belangstelling voor het landschap

Vanaf het balkon van het radiozendstation in Radio Kootwijk was in het laatste weekend van de Erfgoedweek goed te volgen hoe de wandelaars van tekstpaneel naar tekstpaneel liepen. De IVN-afdeling Apeldoorn had een bewegwijzerde route uitgezet. Deze route liep door de zendcirkel, een tamelijk boomloos gebied met een diameter van 500 meter rondom het zendgebouw. Op de tekstpanelen onderweg vond men informatie over dit landschap dat wat zijn geschiedenis en begroeiing betreft als 'uniek' op de kaart staat. Vooral op zondag was het een lint van wandelaars. Toch kozen diezelfde middag ook vijftig personen voor een wandeling onder leiding van natuurgidsen. Vijf gidsen gingen op pad.

IN PLAATS VAN KAARTEN

Laten we voor het gemak eerst de plaats bepalen en innemen, daarna snel door naar het erfgoed

Erfgoed, raar woord is dat, wat is het?
Een rijke tante die het beste met je voor heeft als ze dood is is het niet, dus spreek mij ervan tot mijn ademloze mond bewaarme prevelt

Over erfgoed sprekend, zwijg mij ervan een erfgoedweek telt slechts negen dagen waarin de wijn ons tot de lippen staat die om zijn voor de mond voorbij gepraat en alle dagen zijn we van de kaart doof gebleven voor geklaag van magen

De wijn zal dan veranderd zijn in water erfgoed geen woord meer zijn voor later

De plaats is voor de duizendste keer voor het laatst op de kaart gezet, de kaart is vol boven het weten staat het gissen laten we haar genadeloos wissen

Niets zo bezienswaardig als een blinde kaart
Wil er nog iemand een stuk slagroomtaart?

Willem Bierman

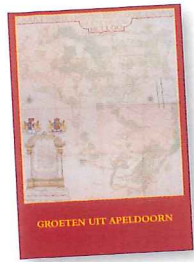

Monumentjes

3e Themaboekje 'Grenzen verkennen in Apeldoorn'

Ter gelegenheid van de Open Monumentendag 2009 heeft Anne van Marle, stagiaire bij het team Cultuurhistorie, een nieuw themaboekje samengesteld. Het gaat over hoe de huidige gemeentegrens van Apeldoorn over de aloude

grenzen van de Hooge Heerlijkheid Het Loo lopen. Met veel fotowerk van de oude grenspalen. Het boekje is te koop voor de bekende prijs van € 2,95 bij de VVV en het kenniscentrum van CODA.

Wandelen en stilstaan

Onder deze titel heeft de Stichting Bevrijding '45 als vervolg op hun boek "Apeldoorn '40-'45" een wandelkaart samengesteld langs een achttal oorlogsmonumenten in de Apeldoornse binnenstad. Deze uitgave is mogelijk geworden met een door de gemeente Apeldoorn beschikbaar gestelde bijdrage uit het Cultuurparticipatiefonds. In de Week van de Geschiedenis, die van 17 oktober tot en met 25 oktober 2009 is gehouden, heeft het publiek

kennis kunnen maken met de kaart tijdens een aantal gratis begeleide wandelingen georganiseerd door de VVV Apeldoorn in samenwerking met het Apeldoorns Gidsen Collectief. De wandelkaart zal in het kader van 65 jaar bevrijding in 2010 ook in een Engelse versie verschijnen eind 2009. De wandelkaart is voor € 1,95 verkrijgbaar bij de VVV Apeldoorn en de balies van CODA.

Jaarthemata's 2010:

Dag van de Architectuur:
'Architectuur en hergebruik'

Open Monumentendag:
'De smaak van de 19de eeuw'

Week van de Geschiedenis:
'Land en Water'

Wijk in Beeld

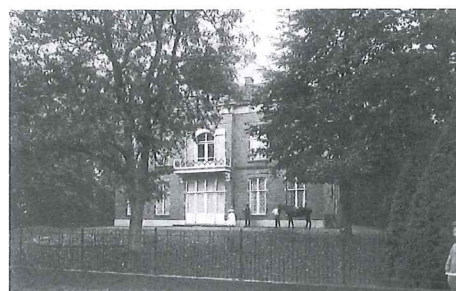
Het wijk in beeldproject is een samenwerkingsproject tussen CODA, Stichting Bouwhuis en het Erfgoedplatform Apeldoorn. CODA is hiermee begonnen in 2005 met een tentoonstelling in het museum en ook op locatie in De Parkenbuurt. Onder de titel "De Atlas van Apeldoorn" heeft CODA het plan op gevat om tot en met 2015 jaarlijks een tentoonstelling te maken over een wijk of dorp in Apeldoorn. Met de totstandkoming vanaf 2003 van een tweetal cultuurhistorische wijkroutes (Hoog Soeren en Wenum Wiesel) in de serie Bellevue is besloten samen te gaan

werken en ook de geschiedenis te gaan beschrijven van de wijken die aan bod komen. Dit is een samenwerkingsproject van de gemeentelijke teams Cultuur en Cultuurhistorie met het Erfgoedplatform Apeldoorn. Tot nu toe zijn in dat samenwerkingsproject in beeld gebracht: Ugchelen, Orden, Hoenderloo en dan nu Apeldoorn-Zuid. U kunt het boek over Zuid eind 2009 verwachten.

In 2010 is het beurt aan de binnenstad van Apeldoorn. Uw suggesties, ideeën, foto's en verhalen zijn welkom!

Eén van de borden van de buitenpanelenroute in Apeldoorn-Zuid. Alle informatie staat op de kaart die u bij de CODA-balie kunt verkrijgen.

Landgoed Randerode oude foto

Gevel villa Randerode van Kinsbergenstraat nu

Energieneutraal Monument (Volkskrant 5 september 2009)

Een echtpaar in de gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft hun nieuw verworven gemeentelijk monument, een voormalige gemeentesecretariswoning uit 1920, energieneutraal gerestaureerd. De gemeente stelde als voorwaarde dat het vervallen pand op duurzame wijze gerenoveerd zou worden. Dat dat niet zonder slag of stoot is gegaan, zult u begrijpen. De kersverse monumenteigenaren hebben hun ervaringen op een website gezet: www.energieneutraalmonument.nl

“OPAI, het One Planet Architecture Institute, heeft het energieconcept bedacht. De kern is de plaatsing achter het huis van een losstaand glazen ‘energiehuisje’ dat als een soort inuus

het huis van energie voorziet. Door het glas kunnen bezoekers goed zien hoe het systeem werkt. Een warmtepomp, een buffervat en grondcollectoren benutten aardwarmte voor de vloer- en wandverwarming in het huis. De elektriciteit voor de pomp komt van zonnepanelen. Het huis blijft aangesloten op het elektriciteitsnet. Op zonnige dagen levert het huis aan het net en op donkere dagen krijgt het energie. Het huis wordt goed geïsoleerd. In de wanden komen, achter rietmatten en leemstuc, verwarmingsbuizen. Voor de grote ramen zit extra glas, waarbij een strook metselwerk van de oorspronkelijke muur zichtbaar blijft.”

De monumentenzorg wordt gemoderniseerd

Eigenaren van monumenten zullen in de toekomst minder last hebben van administratieve rompslomp. Verder komen er meer mogelijkheden om de omgeving van een monument te beschermen. Dit staat in de beleidsbrief over de modernisering van de monumentenzorg, die minister Plasterk van OCW eind september naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Gemeenten moeten rekening gaan houden met cultuurhistorische waarden als zij een bestemmingsplan opstellen, bijvoorbeeld bij oude stadsstructuren. Burgers en eigenaren van monumenten kunnen dan al bij de voorbereiding van

ruimtelijke plannen hun visie geven. Hun expertise wordt dan ook beter gebruikt. De modernisering van de monumentenzorg moet vooral ook de regeldruk verlichten voor eigenaren van monumenten. Nu bestaat het beeld dat zij geen spijker in de muur mogen slaan zonder een vergunning. De minister wil graag dat de procedures eenvoudiger worden en een deel van de regels verdwijnt. De minister wil verder het restauratiebudget inzetten volgens thema's die aansluiten bij ontwikkelingen in de ruimtelijke omgeving, bijvoorbeeld herbestemming.

Wilt u hier meer over lezen?

Op de site van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed vindt u meer informatie. <http://www.cultureelerfgoed.nl/projectenmodernisering-monumentenzorg-momo>
Zie ook bij www.monumenten.nl

Colofon

De nieuwsbrief Cultuurhistorisch Apeldoorn verschijnt twee keer per jaar.

Uitgave

gemeente Apeldoorn
dienst Ruimtelijke Ontwikkeling

Meer informatie

Afdeling Stedebouw en Cultuurhistorie
www.apeldoorn.nl/cultuurhistorie
Algemeen mailadres team Cultuurhistorie:
cultuurhistorie@apeldoorn.nl
Algemeen telefoonnummer gemeente Apeldoorn:
14 055

Fotografie

gemeente Apeldoorn, CODA, Jelle Reitsma,
IVN Apeldoorn, Frederieke Jeletich

Vormgeving

Vormvisie BNO, Apeldoorn

Druk

Felua-groep Apeldoorn

Oplage

1.500 exemplaren

Najaar 2009

